बजार अवलोकन–१७

बजार अवलोकन
२०६६ भाद्र

निम्न संस्थाहरुद्धारा संयुक्त रुपमा प्रकाशित :
विश्व खाद्य कार्यक्रम – खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली
कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय – कृषि विभाग, कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय
नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ – कृषि उद्यम केन्द
उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च

प्रमूख बुँदाहरु

- नेपालमा अहिले पनि २०६५ भाद्र महिनातिर अन्तर्राष्ट्रिय खाद्य संकटको उत्कर्षका बेला मुख्य खाद्य बस्तुहरुको मूल्य जति थियो सोही बराबर वा सो भन्दा बढी भएको पाईएको छ ।
- श्रावण/भदौको मनसुनी बर्षाका कारण सडक अवरुद्ध हुनाले धेरै हिमाली तथा पहाडी बजारहरुमा ढुवानी खर्चमा बृद्धि भएको छ । यस्ता धेरै बजारहरुमा मुख्य खाद्य बस्तुहरुको आपूर्ति अपर्याप्त हुनाको फलस्वरुप मूल्यमा पनि बृद्धि हुन गएको छ ।
- नेपालले यस वर्ष ४००,००० मेट्रिक टन बराबरको खाद्यान्न अभाव भेल्नु पर्ने अनुमान गरीएको छ । यो अभाव लगायत भारतको अन्न खेतीमा आएको कमीका कारण पनि नेपालमा पुष महिना देखि लिएर फागुन-चैत्र सम्म खाद्यान्न मूल्य बढ्ने अनुमान छ ।

राष्ठिय रुपमा बजारको अवस्था

मूल्य :

- नेपालमा अहिले पनि २०६५ भाद्र महिनाको अन्तराष्ट्रिय खाद्य संकटको उत्कर्षमा मुख्य खाद्य बस्तुहरुको मूल्य जति थियो सोही बरारबर वा सो भन्दा बढी भएको पाईएको छ । गत वर्ष यहि समयको** तुलनामा अहिले मुसुरोको मूल्य ३५ प्रतिशतले, मासको मूल्य २३ प्रतिशतले, गहुँको मूल्य २ प्रतिशतले बढी र मोटा चामलको मूल्य सरदर उहि रहेको पाईएको छ ।
- तरकारीको मूल्य हाल पनि अति उच्च कायम रहेको छ र कुनै-कुनै तरकारीको मूल्य गत वर्षको मूल्यको तुलनामा दुई गुना भन्दा बढी भएको पनि पाईएको छ । यो खास गरी हिउँदे खडेरी, ढिलो मनसुन र विभिन्न कारणले भएका सडक अवरोधका कारण भएको हो ।
- नेपालमा चिनीको मूल्य बढ्ने क्रम जारी छ । गत महिनाको तुलनामा हाल यसमा औसत ७ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ । यो क्षेत्रीय तथा अन्तराष्ट्रिय आपूर्तिमा कमी आउनाले भएको हो ।

आपूर्ती :

- भारी वर्षाले निम्त्याएको पहिरोले हिमाली तथा पहाडी भेगका धेरै बजारहरु सम्म पुग्ने सडकहरु अवरुद्ध भएका छन् । बभाङ्ग, बैतडी, डडेलधुरा, दैलेख, डोल्पा, जुम्ला, हुम्ला, मुगु, म्याग्दी र सिन्धुपाल्चोकका हिमाली तथा पहाडी भेगका बजारका व्यापारीहरुले स्थानीय बासिन्दाहरुको माग पुरा गर्नका लागि आपूर्ति अपर्याप्त भएको जनाएका छन् ।
- विभिन्न हिमाली तथा पहाडी भेगहरुमा मकै र आलुको बाली भित्र्याउने क्रम सुरु भईसकेकाले यी बस्तुहरुको आपूर्तिमा सकारात्मक प्रभाव परेको छ । यद्यपि: यी दुवै बाली सुखाका कारण र केही ठाउँहरुमा बाढीका कारण बिग्रीएका थिए ।
- श्रावण महिना देखि नेपाल दुग्ध बिकास संस्थानले दुधको खुद्रा मूल्यमा रु. २/लि. का दरले बृद्धि गरेको छ । सोहि महिनामा दुग्ध कृषकहरुले बिक्री मूल्यको अनुपातमा लाभांश कम पाएको भनी देश व्यापी रुपमा (राजमार्गहरुमा दुध पोखाएर वा बाटो बन्द गरेर) बिरोध गरेका थिए । यस सम्बन्धमा छलफल तथा सहमति भई हाल दुधको आपुर्तिमा सुधार आएको छ ।

बजारको पुर्वानुमान

- ढिलो मनसुनी वर्षाले धानको उत्पादनमा कमी ल्याउने र बाली कटानीमा पनि उल्लेख्य रुपमा ह्रास आउने अनुमान छ । सरकारी निकायहरुका अनुसार हिउँदे खडेरी, ढिलो मनसुन, र केही क्षेत्रमा विनाशक बाढीका कारण नेपालले यस वर्ष ४००,००० मेट्रिक टन बराबरको खाद्यान्न अभाव भेल्नु पर्ने अनुमान गरिएको छ । यद्यपि: सरकारद्वारा घोषित राहत कार्यक्रमले यसलाई १८०,००० मेट्रिक टनमा भार्न सक्ने अनुमान छ ।
- नेपालको मुख्य व्यापार साभेदार भारतले पनि ढिलो र कम वर्षाको समस्या खेप्नु परेको हुनाले त्यहाँको राष्ट्रिय अन्न उत्पादन पनि १५ देखि २० प्रतिशतले घट्ने अनुमान गरिएको छ । यसले नेपाल तथा यस क्षेत्रमा धान, मकै र ऊखु जस्ता खाद्यवस्तुहरुको मूल्यमा थप दवाब पार्ने देखिन्छ ।
- नेपाली घरधुरीहरुकालागि यो दशैं विशेषत महङ्गो पर्ने दखिएको छ । कुखुरापालन व्यवसाय यस वर्षको पुर्वाधमा बर्ड फ्लूको कारण भएको नोक्सानीबाट भखैरै उक्सेको हुँदा कुखुराको मासुको मूल्य अहिलेसम्म पनि उच्च छ । वर्षभरी बर्ड फ्लूको डरले खसीको मासुको खपत बढ्नाले साथै कम आपूर्तिले गर्दा यस वर्षको दशैंमा खसीको मासुको मूल्य अभ्र बृद्धि हुने बताईएको छ ।

अत्यधिक उतार चढाव आएका बजार/खाद्य पदार्थहरु

मूख्य खाद्यवस्तुहरुको खुद्रा मूल्यमा अधिकतम् बृद्धि

जिल्ला/ खाद्यवस्तु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	% परिवर्तन १ महिना	अवलोकन
आलु (सम्पूर्ण बजार)	औसत ३०/के.जि.	-१४%	देशका धेरै भागहरुमा आलुको बाली भित्राउने काम सुरु भईसकेकाले आपूर्तिमा सकारात्मक प्रभाव परेको छ । तैपनि गत वर्षहरुको तुलनामा भने यस्को मूल्य अहिले सम्म पनि उच्च नै रहेको छ । काठमाडौमा यस्को मूल्य रु. ४०/ के.जि. सम्म पाईएको छ र म्यानमार जस्तो टाढाको मलुकबाट समेत यसको निर्यात गरिएको छ ।

मूख्य खाद्यवस्तुहरुको खुद्रा मूल्यमा अधिकतम् कमि

जिल्ला/ खाद्यवस्तु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	% परिवर्तन १ महिना	अवलोकन
चिनी (सम्पूर्ण बजार)	औसत ७०/के. जि.	७ %	घट्दो आपूर्तिका कारण क्षेत्रीय र अन्तराष्ट्रिय स्तरमा नै चिनीको मूल्य बढ्न गएको छ ।

१२ महिनाको औसत मूल्य *

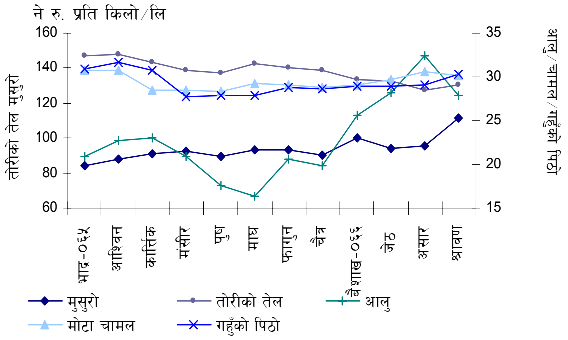

% मूल्यमा परिवर्तन (१ महिना/१ वर्ष)**

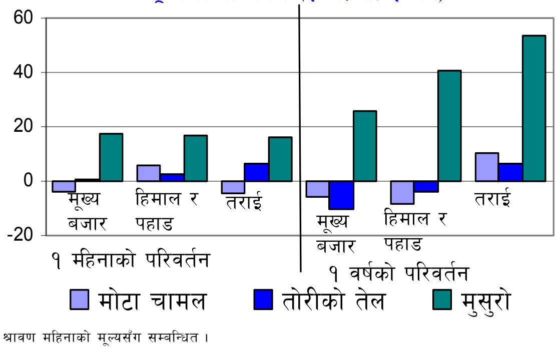

† श्रावण महिनाको मूल्यसँग सम्बन्धित ।
* मूल्यहरु यस प्रतिवेदनको पछाडी अनुसुचित गरिएको बजारहरुबाट लिइएको हो, *तर सडक मार्ग नभएको हिमाली र पहाडी बजारहरु समावेश गरिएको छैन।*
** मूल्य परिवर्तनले यस प्रतिवेदनमा देखाइएको सम्पूर्ण बजारहरुलाई समावेश गर्दछ ।

यो बजार अवलोकन विश्व खाद्य कार्यक्रम, नेपालले कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार बिकास निर्देशनालय, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ तथा उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्चको संयुक्त सहकार्यमा तयार पारीएको हो । यो मूल्य तथा बजारको बिकास क्रम बारेमा समयानुकुल सूचना र पूर्व जानकारी प्रदान गर्नकोलागि गरीएको पहल हो ।खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली द्वारा प्रकाशीत सम्पूर्ण सामाग्रीहरु (www.un.org.np) अथवा www.wfp.org/odan मा पनि उपलब्ध छन् । अन्य जानकारीकोलागि सम्पर्क : खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण इकाई, विश्व खाद्य कार्यक्रम, पाटन ढोका, ललितपुर, पो. ब. १०७, टेलिफोन : ५५४२६०७ –२४२०–५

यो परियोजना युरोपियन युनियनको सहयोगमा संचालित छ ।
यस प्रकाशनमा प्रकाशित विचारहरुले युरोपियन कमिसनको विचारहरु प्रतिबिम्बित गर्छन् भन्ने कुनै जरुरी छैन ।

बजार	मुख्य खाद्यवस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	मूल्यमा परिवर्तन (%)* १ महिना	३ महिना	१ वर्ष	औसत मासिक परिवर्तन १म	३म	१वर्ष
मूख्य उपभोक्ता बजार								
काठमाडौं	मोटो चामल	३४.०	-८.१	-८.१	-१५.०	▼	►	►
	गहुँको पिठो	२७.०	०.०	०.०	-२२.९	►	►	▼
	भटमासकोतेल	८७.०	०.०	०.०	-२९.०	►	►	▼
	कुखुराको मासु	२४५.०	२.१	६.५	७१.९	►	►	▲
	तोरीको तेल	१०७.०	-५.३	-१४.४	-२०.७	▼	▼	▼
	मास	१००.०	१९.०	१७.६	२६.६	▲	▲	▲
	मूसूरो	१०७.०	१०.३	७.०	१२.६	▲	►	►
	रातो आलु	३०.०	-९.१	३०.४	११४	▼	▲	▲
पोखरा	मोटो चामल	३६.०	०.०	२.९	२.९	►	►	►
	गहुँको पिठो	२८.०	०.०	०.०	-६.७	►	►	►
	भटमासकोतेल	१३०.०	४.०	८.३	-७.१	►	►	►
	कुखुराको मासु	३००.०	२५.०	७.१	५०.०	▲	►	▲
	तोरीको तेल	१५०.०	७.१	७.१	०.०	▲	►	►
	मास	९५.०	५.६	५.६	१८.८	▲	►	▲
	मूसूरो	१२५.०	२५.०	३१.६	३८.९	▲	▲	▲
	रातो आलु	३५.०	-२.८	४५.८	७५.०	►	▲	▲
क्षेत्रीय तराई बजार								
विराटनगर	मोटो चामल	२४.०	०.०	४.३	०.०	►	►	►
	गहुँको पिठो	२२.०	०.०	-८.३	-१४.१	►	►	►
	भटमासकोतेल	९५.०	५.६	-१०.४	-२५.५	▲	▼	▼
	कुखुराको मासु	२६०.०	१८.२	३.२	५४.८	▲	►	▲
	तोरीको तेल	११८.०	-१.७	-११.१	-१२.६	►	▼	►
	मास	८०.०	१७.६	१७.६	३५.६	▲	▲	▲
	मूसूरो	११०.०	१४.६	२६.४	३७.५	▲	▲	▲
	रातो आलु	२३.०	-३२.७	-०.९	९३.३	▼	►	▲
विरगंज	मोटो चामल	२६.४	-	५.६	-४.३	-	►	►
	गहुँको पिठो	२४.८	१.६	७.८	२.१	►	►	►
	भटमासकोतेल	८६.०	-४.४	-२१.८	-३२.५	►	▼	▼
	कुखुराको मासु	२२०.०	-१२.०	२२.२	३७.५	▼	▲	▲
	तोरीको तेल	११०.०	२.८	-८.३	-१७.०	►	►	▼
	मास	७५.४	०.८	१.९	७.७	►	►	►
	मूसूरो	९९.६	४.८	१३.२	१८.१	►	▲	▲
	रातो आलु	२५.०	-३.८	२५.०	८५.२	►	▲	▲
नेपालगंज	मोटो चामल	२६.०	-४.२	४.०	१८.२	►	►	▲
	गहुँको पिठो	२४.०	४.८	-२.०	४१.२	►	►	▲
	भटमासकोतेल	११०.०	०.०	-४.०	-८.३	►	►	►
	कुखुराको मासु	२४७.०	-१७.७	१७.६	३७.२	▼	▲	▲
	तोरीको तेल	१३५.०	३.८	१२.५	१२.५	►	▲	►
	मास	८४.०	०.६	१२.०	२०.०	►	▲	▲
	मूसूरो	१२०.०	२७.९	४१.२	७१.४	▲	▲	▲
	रातो आलु	२१.०	-२२.२	५.०	१०.०	▼	►	►
धनगढी	मोटो चामल	२६.०	-७.१	२२.४	४४.४	▼	▲	▲
	गहुँको पिठो	२३.५	६.८	१७.५	६.८	▲	▲	►
	भटमासकोतेल	१०५.०	१६.७	-१२.५	४९.५	▲	▼	▲
	कुखुराको मासु	२७५.०	-१.८	३७.५	३७.५	►	▲	▲
	तोरीको तेल	१२२.०	२२.०	१०.९	७३.७	▲	▲	▲
	मास	१२४.०	३७.८	६५.३	२४.०	▲	▲	▲
	मूसूरो	११०.०	१७.०	४.८	९६.४	▲	►	▲
	रातो आलु	२६.०	-२५.७	-७.१३	३.६	▼	►	►

* मूल्य तुलना प्राप्त तथ्याङ्मा आधारीत छ। गएको महिनाहरुको बजार अवलोकन समयावधी पश्चात प्राप्त तथ्याङ्कलाई पूर्व महिनाको मूल्यमा मिल्नेगरी समावेश गरीएको छ

▲ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य बढेको
► सामान्य मूल्य परिवर्तन
▼ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य घटेको

यदि मूल्य परिवर्तन १ महिनामा ५% सम्म, ३ महिनामा १० % सम्म अथवा १ वर्षमा १५ % सम्म भएमा त्यसलाई सामान्य मानिन्छ।

बजार	मुख्य खाद्यवस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	मूल्यमा परिवर्तन (%)* १ महिना	३ महिना	१ वर्ष	औसत मासिक परिवर्तन १म	३म	१वर्ष
भैरहवा	मोटो चामल	२६.०	-७.१	०.०	-७.१	▼	►	►
	गहुँको पिठो	२५.०	१३.६	०.०	४.२	▲	►	►
	भटमासकोतेल	१०५.०	१०.५	१०.०	-१८.०	▲	▲	▼
	कुखुराको मासु	२००.०	-	-९.१	४२.९	-	►	▲
	तोरीको तेल	११५.०	४.५	-१७.९	-२३.३	►	▼	▼
	मास	११०.०	४.८	३७.५	७१.९	►	▲	▲
	मूसूरो	११५.०	१७.३	२७.८	४३.८	▲	▲	▲
	रातो आलु	२४.०	-४.०	२०.०	१४०	►	▲	▲
सडकको पहुंच भएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरु								
धनकुटा	मोटो चामल	२६.०	४.०	४.०	-११.९	►	►	►
	गहुँको पिठो	२९.०	०.०	११.५	-४.९	►	▲	►
	भटमासकोतेल	११०.०	०.०	-८.३	-२४.१	►	►	▼
	कुखुराको मासु	३००.०	-	२१.०	८७.५	-	▲	▲
	मास	९०.०	५.९	५.९	२४.१	▲	►	▲
	मूसूरो	११०.०	१०.०	१५.८	३७.५	▲	▲	▲
	रातो आलु	-	-	-	-	-	-	-
रोल्पा	मोटो चामल	३०.०	७.१	११.१	७.१	▲	▲	►
	गहुँको पिठो	३०.०	-९.१	-९.१	-१४.३	▼	►	►
	भटमासकोतेल	१३०.०	-३.७	-३.७	-१३.३	►	►	►
	कुखुराको मासु	२४०.०	२०.०	२०.०	२०.०	▲	▲	▲
	मास	१००.०	८.७	५.३	३५.१	▲	►	▲
	मूसूरो	१२०.०	२०.०	२०.०	६२.२	▲	▲	▲
	रातो आलु	३०.०	०.०	०.०	६६.७	►	►	▲
सांफेबगर	मोटो चामल	३०.०	७.१	०.०	-२५.०	▲	►	▼
	गहुँको पिठो	५०.०	६६.७	४९.३	५६.३	▲	▲	▲
	भटमासकोतेल	-	-	-	-	-	-	-
	कुखुराको मासु	३००.०	-	४२.९	५०.०	-	▲	▲
	मास	१००.०	११.१	१३.६	४२.९	▲	▲	▲
	मूसूरो	१००.०	०.०	११.१	४२.९	►	▲	▲
	रातो आलु	३५.०	-१२.५	०.०	१६.७	▼	►	▲
जुम्ला	मोटो चामल	४७.०	४.४	४.४	४.४	►	►	►
	गहुँको पिठो	५०.०	-१६.७	-९.१	-९.१	▼	►	►
	भटमासकोतेल	१५०.०	०.०	०.०	-१४.३	►	►	►
	कुखुराको मासु	२८०.०	४०.०	७.७	३.७	▲	►	►
	मास	१००.०	४२.९	४२.९	२५.०	▲	▲	▲
	मूसूरो	११०.०	३७.५	३७.५	३७.५	▲	▲	▲
	रातो आलु	३०.०	-२५.०	०.०	१००	▼	►	▲
हुम्ला	मोटो चामल *	३२.०	-	०.०	-२०.०	-	►	▼
	गहुँको पिठो	२६०.०	-	४४.०	८५.७	-	▲	▲
	भटमासकोतेल	३००.०	-	०.०	७.१	-	►	►
	सिमी	६५.०	-	८.३	६२.५	-	►	▲
	मुसुरो	-	-	-	-	-	-	-
	रातो आलु	५०.०	-	६६.७	१००	-	▲	▲
डोल्पा	मोटो चामल	८०.०	-	६.७	६.७	-	►	►
	गहुँको पिठो	१००.०	-	११.१	११.१	-	▲	►
	भटमासकोतेल	२०००	-	०.०	०.०	-	►	►
	सिमी	१७५.०	-	४५.८	११८.८	-	▲	▲
	मास	१५०.०	-	१५.४	७.१	-	▲	►
	मूसूरो	२००.०	-	१७.६	४२.९	-	▲	▲
	रातो आलु	४०.०	-	०.०	३३.३	-	►	▲
बाजुरा	मोटो चामल	४०.०	-	०.०	३३.३	-	►	▲
	गहुँको पिठो	४५.०	-	१२.५	-१८.२	-	▲	▼
	सिमी	-	-	-	-	-	-	-
	मास	११०.०	-	१०.०	२२.२	-	►	▲
	मूसूरो	११०.०	-	०.०	२२.२	-	►	▲
	रातो आलु	२०.०	-	-५०.०	३३.३	-	▼	▲

यस प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएका सम्पूर्ण मल्यहरु खद्रा मल्य संग सान्दर्भिक छन् ।

नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली
Nepal Khadhya Suraksha Anugaman Pranali (NeKSAP)
Nepal Food Security Monitoring System